

Akaja programa si finansirime
tari Evropakiri Unia

ČHINAV E VIOLENSIAJA!

Ka lojazav upro late thaj ka dav
la arka te kontaktirinel e
instituciencar, te na ovel
viktimo ko avutnipe!

НИЕ МОЖЕМЕ AMEN SHAJ WE CAN

KAMPANJA BAŠ PREVENCIJA TAR I VIOLENSIA UPRAL O DŽUVLJA
THAJ E JERESKIRI VIOLENSIA KO ROMANE MAHALE

СТОП

**НИЕ МОЖЕМЕ
AMEN SHAJ
WE CAN**

ISI INSTITUCIE THAJ MEHANIZMIJA KOLA ŠAJ TE DEN TUMEN ARAKHIBE TAR I VIOLENSIA UPRAL O DŽUVLJA THAJ I VIOLENSIA UPRAL O JERI

1 HAKAJA BAŠ ALOSARIBE I ČHIB

O viktimo tar i jereskiri violensia zaruri si te ovel informirime baš oleskoro nijami te alosarel čhib kolate ka ovel le šajdipe te haljovel pire hakaja džikote thavdena o procedure.

HAKAJA BAŠ LEIBE PEJA DŽENO/NI

O viktimo upral koleste si kerdi violensia isi le hakaja te alosarel jekhe džene kova ko sahno vakti ka ovel oleja dži kote tahvdela i procedura anglo oficijalnikano organo. Dženo/ni kas šaj te lel peja si sakova pherdeberšengoro manuš NUMA NA o manuš so kergja i njames-tar-bazirime violensia thaj/ja jereskiri violensia, ki procedura.

2

3 CIDIBE TAR O KHER E MANUŠE SO KERGJA I VIOLENSIA THAJ BITROMALIBE TE AVEL PAŠE DŽI KO KHER

Anibe harnevakteskoro činavibe baš arakhibe – Cidibe taro kher e manuše so kergja violensia thaj bitromalibe te avel dži ko kher, anelape kana isi serioznikani dar pal o dživdipe thaj badaneskoro integriteti tar o viktimo thaj kana si šajdipe pale baš keribe violensia.

PSIHO – SOCIJALNIKANO TRETMANI

E manušenge so kerge violensia upral o džuvlja ja jereskiri violensia, šaj te anelpe ko harno vakti arakhibaskoro činavibe, kova si Psiho-socijalnikano tretmani kova ka ovel le resarin te averkerel o javaharibe tar o kerdutno.

4

5 OPERATIVNIKANE ČHINAVIBA TAR I RADŽI BAŠ KHUVIBE KI BUTI KO 2021 BERŠ

O ando činavibe baš o subvencioniribe o masekpokiniba, sar arkadeibe e manušenge kola phareder huljena ko bukjakoro marketi, maškar kolende si vi o viktimoja tar e jereskiri violensia, si kerdo mujal e Radžakere operativnikane činaviba baš khuvibe ki buti baš o 2021 berš.

5

SO SI I VIOLENSIA UPRAL O DŽUVLJA?

Adava si phagibe o manuškane hakaja thaj forma tar i diskriminacija upral o džuvlja, thaj adava nišankerela sa o aktija tar e njameskiri-bazirimi violensia, kola aktija anena, ja šaj te anen dži fizikano, seksualnikano, pshihakoro ja ekonomikano dapdeibe ja džuvlen-goro cidinkeribe, kote khuvena o daravibe, leibe zoreja bukja, ja leibe o satromanipe.

**I VIOLENSIA ŠAJ TE OVEL
KO PRIVATNIKANO JA O
PUBLIKANO DŽIVDIPE!**

FORME TAR I VIOLENSIA UPRAL O DŽUVLJA:

- **JERESKIRI VIOLENSIJA**
FIZIKANI, SEKSUALNIKANI, PSIHAKIRI
JA EKONOMIKANI VIOLENSIA
- **SAVAKTESKORO PHIRIBE PAL NEKASTE**
- **SEKSUALNIKANI VIOLENSIA,**
THAJ O ZOREJA KAMIPE
- **SEKSUALNIKANO TINANIKERIBE**
- **SEKSUALNIKANO TINANIKERIBE**
KO INTERNET
- **PRANDIN ZOREJA**
- **DŽUVLJAKERE GENITALIENGORO DAPKERIBE;**
- **BIKORKORI ANDI DECIZIJA BAŠ ABORTUS**
THAJ ZOREJA KERDI STERILIZACIA
- **KINOBIKINIBE DŽUVLJENCAR**
- **ZOREJA KERDI KONTROLA**
UPRAL O DŽUVLJA

SO SI ZOREJA KERDI PRANDIN?

„ZOREJA KERDI PRANDIN“ si čhivibe zoreja, hovavibe, anibe ko bigogjalibe, daravibe ja aver čhani tar o čhivibe zoreja pher-deberšengere manuše ja čhave, te khuvel ki prandin ja ki biprandinakiri sahnikhedin.

E OFICIJALNIKANE DŽENENGORO DŽAIBE PALI PROCEDURA

O oficijalnikane džene ko institucie kola kerena buti ko simantre tar o socijalnikano arakhibe, ko andrune raštrakere bukja, ke raštrakoro arakhibe o sastipe, ke čhavengoro arakhibe thaj ki edukacija, numa vi ke raštrakere krisoja thaj o došalipaskere organija, ko procedure baš njameskiri bazirime violensia upral o džuvlja thaj ke jereskiri violensia, **isi len udžalibe te džan pali procedura SIGATE , bare lojanibaja dikhindor o mangina tar o viktimo!!!**

CENTRO BAŠ SOCIJALNIKANE BUKJA

O Centro baš socijalnikane bukja (SCB) isi le udžalibe te avgokerel i procedura MAJSIG, a te harinel majbut dži ko 12 arija tar o momento kana sine lenge reportirime i njammeskiri-bazirimi violensia upral i džuvli ja jereskiri violensia, thaj te lel bukja ko vas vi činaviba baš e viktimeskoro arakhibe, thaj jekha jek šaj te kerel akala bukja baš e viktimengoro arakhibe:

- Harne vaketeskoro arakhlaribe
- Deibe sastipaskiri arka, ja te isi mangin vi arakhlaribe ke majpaše sastipaskoro kher
- Realiziribe pire hakaja tar e sastipaskoro arakhiba
- Psiho-socijalnikani intervencija thaj tretmani
- Kherutne jereskiri arka so delape baš čhavengiri regularnikani edukacija
- Juridikani arka thaj advokasi
- Bičhalibe e viktimo dži ke raštrakoro centro (agencija) baš arakhibe buti, thaj ko aver raštrakere organija kolengiri resarin si aktivnikano čhivibe e manušen ko marketi baš i buti
- Ko suro kana isi baro risiko thaj prelenape sigutne činavina baš arakhibe, thaj kana o viktimo isi le harnevakteskoro bešibe ki raštra a majbut dži ko 12 arija tar o vakti kana si reportirimi i violensia, anelape decizija baš e viktimeskere čhavengoro deibe ko harnevakteskoro lojanibe thaj arakhibe.

MINISTERIUMI BAŠ ANDRUNE BUKJA

E policijkere ofisosokoro bukjarno sakana isi le šajdipe te del reportiribe baš njameskiri-bazirimi violensia upral o džuvlja thaj e jereskiri violensia, numa karanaja te cidelpe o paše thaj o serioznikano daravipe pal o dživdipe thaj o fizikano integriteti tar o viktimo, thaj leskere dženen tar i familia, thaj e policijkoro bukjarno isi le udžilipe te ikljol ko than koleste si kerdi i violensia thaj te kerel policijkoro reporti sig ko JEKHVAKTI, a majbut dži ko 12 arija tar i intervencija ko than.

E policijkere ofisosokoro bukjarno:

- Isi le udžalipe te agorkerel sa o procedure e viktimoskekarana ja majsig te delpe leske sahno sastipaskoro arakhibe
- Pal e viktimeskoro rodibe, ov džala oleja dži ko than kaj so dživdinela te šaj te lel sa pire bukja kola si taro baro džandipe thaj kola istemalkerenape ko sekolediveskoro dživdipe
- Si le udžilipe ko jekhajek vakti majsig ja majbut dži ko 12 arija tari i intervencija ko than, te del reportiribe ko centro baš socijalnikane bukja researinaja te šaj te kerenpe sigvakteskere činavina baš viktimoskoro arakhibe
- Kana ka anel korkori molokeribe kaj ko adava than isi baro risiko tar serioznikano daravipe pal o dživdipe, pal o fizikano thaj psihakoro integriteti tar o viktimo thaj oleskere kherutne dženengoro, ka lel lestar o sahno satromanibe pal o kanuni.

SAR TE PENDŽAREN KANA SIEN VIKTIMO TAR I VIOLENSIA?

VA LI TUMARO PARTNERI

- KERELA TUMENGE FIZIKANO DAPDEIBE (KHUYELA TUMEN, BUINELA TUMEN, CIDELA TUMEN, CIDELA BALENDAR THAJ AVER.)
- KERELA TUMENGE KONTROLA UPRAL SA O BUKJA SO KERENA, KASAJA NAKHAVENA TUMARO VAKTI, THAJ ISI LE BARO KISKANLUKO THAJ TANO POSESIVNIKANO
- LELA TUMENDAR O LOVE, ČHIVELA TUMEN JA ČHINAVELA TUMENDAR TE KEREN BUTI
- KHANILE ISTEMALKERELA TUMEN KANA SI MATO TELO ALKOHOL, JA TAR AVER DRAPIJA
- NA MUKELA TUMEN TE DIKHEN TUMEN TUMARE AMALINENCAR JA E FAMILIJAJA
- KERELA TUMEN BANGE KAJ ISI TUMEN JAKHVALO VJAVAHARIBE THAJ KAJ ISI TUMEN AVER PARTNERIJA
- KERELA IGNORIRIBE UPRAL TUMENDE THAJ PANDELA TUMARO MUJ ANGLAL O MANUŠA
- VAKERELA TUMENGE SAR TE URAVEN TUMEN
- DIKHELA TUMEN SAR SEKSUALNIKANO OBJEKTI A NA SAR PERSONI
- DŽALA PALO TUMENDE KO SAHNO VAKTI FIZIKANE THAJ KO SOCIJALNIKANE MAŠKARPHANDINA

KOLE
THANESTE TE RODAV
ARKHA?

- Ke majpaše policijakoro than, ja ko tel. numero 192 rodindoj tar khereskoro ja mobilnikano telefono
- Ko centro baš socijalnikane bukja
- Ke radžakiri lokalnikani korkoriikerin
- Ke sastipaskore khera
- Ke biradžakere organizacie

NJAMESKERE STEREOTIPIJA

E njameskere stereotipija si amare pakjaiba baš adava save si o džuvlja thaj o murša, sar aver čhaneja ola dikhljona ko amare jakja maškar peste mamuj o interesoja, o karakteristike thaj lengere šajdipa te keren diso, thaj olegoro vjavaharibe.

- O DŽUVLJA SI EMOTIVNIKANE
- O MURŠA NANE LEN HOŠ
- O DŽUVLJA BILAČHE PALDENA VORDA
- O MURŠA SI BIJANDE LIDERIA

ČHAVORIKANE PRANDINA

Čhavo si manuš dženo kova so panda na phergja 18 berš tar piro dživdipe.

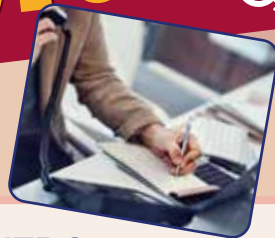
Pherdeberšengoro manuš kova dživdinela ke biprandinakiri sahnikhedin čhaveja/čhajaja kova/ja isi le/la **14 berš** a panda na phergja 18 berš, ka sankcionirinipe phandlipaja ko vakti tar

✓ **O TRIN MASEKOJA DŽI KO TRIN BERŠ.**

TE SIJAN VIKTIMO TAR I VIOLENSIA, JERESKIRI VIOLENSIA,
ČHAVORIKANI PRANDIN, RODE JURIDIKANI
ARKA THAJ KER LAFI BUKJARN-
ENCAR SO KERENA AMENCAR
BUTI!

**НИЕ МОЖЕМЕ
AMEN SHAJ
WE CAN!**

AVA KO KONTAKTI, REPORTIRIN
JA RODE RESIBASKORO VAKTI KO
LOKALNIKANE OFISOJA KO AKALA
TELEFONESKERE NUMEROJA:

NACIONALNIKANO ROMANO CENTRO

Ul.Done Božinov 11/5, Kumanovo 031/427-558

ZPIR ROMA PERSPEKTIV

Ul.Krume Volnaroski br.115, Prilep. 078/263-751

ROTA

Ul. Radanski pat br.36, Štip 078/412-895

ORM BELA KULA

Ul. Maršal Tito bb, Kičevo. 070/607-375

AVENA

Ul. Stamen Manov br.34a, Kočani. 075/889-680

Nacionalnikano Romano Centro

Ul.Done Božinov 11/5
1300 Kumanovo,
Republika Utarali Makedonija

tel/fax: 031 427 558

info@nationalromacentrum.org

www.nationalromacentrum.org

Akava informativnikano flaeri si hazrikerdo ko pervazija tar o proekti „Kampanja baš prevencija tar i violensia upral o džuvlja thaj e jereskiri violensia ko Romane mahale“ implementirimo tar o Nacionalnikano Romano Centro, ko pervazija tar i regionalnikani programa tar o UN Women „Chinavkeribe i violensia upral o džuvlja ko Lunalerigakoro Balkan thaj ko Khoranipe: Implementiribe tar o norme, averkeribe e dikhibaskere čhanija“ finansirime tar i Evropakiri Unia.

Akava flaeri si hazrikerdo finansijkere arkaja tar i Evropakiri Unia. Oleskoro saikeribe si salde udžalipe tar o Nacionalnikano Romano Centro thaj na sikavlea o dikhibaskere čhanija tar i Evropakiri Unia.